



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4716/2020
16.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Слађане Накић Момировић, председника већа, Марине Милановић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Јован Матијевић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Новом Саду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1010/20 од 11.06.2020. године, у седници већа одржаној 16.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 1010/20 од 11.06.2020. године у ставу другом и четвртом изреке, тако што се одбија као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Шиду П 178/19 од 28.01.2020. године у ставу првом изреке, и одбија захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

У преосталом делу ревизија тужиоца се **ОДБАЦУЈЕ** као недозвољена.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиоцу на име трошкова ревизијског поступка исплати 101.000,00 динара, у року од 15 дана од дана достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Шиду П 178/19 од 28.01.2020. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да плати тужиоцу 400.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете по основу неоснованог лишења слободе, са законском затезном каматом од 28.01.2020. године, као дана пресуђења до исплате и 109.525,00 динара на име трошкова парничног поступка, са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом другим изреке, вишак тужбеног захтева, изнад досуђеног износа, у висини од 1.285.000,00 динара са каматом, одбијен је као неоснован.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1010/20 од 11.06.2020. године, ставом првим изреке жалба тужиоца је одбијена, а жалба тужене усвојена. Ставом другим изреке, првостепена пресуда је преиначена тако што је одбијен тужбени захтев којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде нематеријалне штете плати

400.000,00 динара по основу неоснованог лишења слободе, са законском затезном каматом од 28.01.2020. године, као дана пресуђења до исплате и обавезан тужилац да туженој накнади трошкове парничног поступка од 16.500,00 динара, док је ставом трећим изреке у преосталом делу којим је одбијен тужбени захтев потврђена. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужилац да туженој накнади трошкове жалбеног поступка од 12.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде другостепеног суда, тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у преиначеном делу на основу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11, 87/18 и 18/20) и нашао да је ревизија тужиоца основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. сав 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању на ком је заснована побијана одлука, пресудом Окружног суда у Зрењанину К 1/05 од 24.10.2006. године, донетој на основу суђења у одсуству, тужилац је оглашен кривим за кривична дела фалсификовање новца у покушају из члана 168 став 1 у вези члана 19 ОКЗ, фалсификовање новца из члана 168 став 1 ОКЗ и фалсификовање исправе из члана 233 став 3 у вези става 1 КЗ. Том пресудом изречена му је јединствена казна затвора у трајању од 5 година. Ова пресуда је преиначена пресудом Врховног суда Србије Кж1 1324/07 од 25.03.2008. године, тако што му је првостепеном пресудом изречена јединствена казна затвора смањена на 4 године. По захтеву за понављање кривичног поступка донета је пресуда Вишег суда у Зрењанину К 69/16 од 21.11.2016. године којом је тужиоцу за наведена дела изречена јединствена казна затвора од 4 године. У време вођења кривичног поступка у ком је донета пресуда на основу суђења у одсуству из 2006. године, тужилац је био недоступан надлежним државним органима, налазио се у ..., а дана 02.02.2016. године ухапшен је на граничном прелазу наше земље и ..., па је од 02.02.2016. године до 26.02.2016. године био у екстрадиционом притвору, а потом од 26.02.2016. године до 05.10.2016. године на издржавању казне затвора по пресуди окружног суда од 24.10.2006. године и након тога до 04.03.2019. године на издржавању казне затвора по пресуди вишег суда од 21.11.2016. године. У току издржавања казне затвора, тужилац је поднео захтев за утврђење застарелости извршења казне 24.08.2018. године, који је решењем Вишег суда у Зрењанину Кв 369/18 од 12.09.2018. године одбијен, а наведено решење по жалби тужиоца је потврђено решењем Апелационог суда у Новом Саду Кж2 1137/18 од 02.10.2018. године. По захтеву за заштиту законитости поднетом од стране Републичког јавног тужиоца, пресудом Врховног касационог суда Кзз 1381/18 од 21.12.2018. године утврђено је да је дана 25.03.2018. године наступила апсолутна застарелост извршења казне затвора, која је тужиоцу изречена пресудом Врховног суда Србије Кж1 1324/07 од 25.03.2008. године и да се она не може извршити. Након пријема наведене пресуде од стране Вишег суда у Зрењанину, Основни суд у Зрењанину је решењем Ик 73/17 од 04.03.2019. године

обуставио поступак извршења казне затвора према тужиоцу по пресуди Вишег суда у Зрењанину К 69/16 од 21.11.2016. године, због наступања апсолутне застарелости извршења казне. Тужилац је са издржавања казне пуштен 04.03.2019. године. Услед задржавања у заводу на извршењу казне затвора након наступња апсолутне застарелости извршења казне затвора трпео душевне болове због повреде угледа, слободе, части и интегритета личности.

Тужбом у овој правној ствари тужилац тражи да се тужена обавезе на накнаду нематеријалне штете, због неосновано дужег задржавања тужиоца у Заводу за издржавање казне затвора, у периоду након наступања апсолутне застарелости извршења казне на коју је осуђен.

Пре подношења тужбе у овој правној ствари, тужилац је поднео захтев Министарству правде ради постизања споразума о постојању штете, врсти и висини накнаде, о ком захтеву се министарство није изјаснило у законом прописаном року.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је делимично усвојио тужбени захтев, заузимајући правни став да тужилац, на основу члана 200. Закона о облигационим односима, има право на накнаду штете за душевне болове које је трпео у периоду од подношења захтева за утврђење застарелости извршења казне затвора 24.08.2018. године до 04.03.2019. године када је пуштен на слободу, услед задржавања у заводу на извршењу казне затвора и након наступња апсолутне застарелости извршења казне затвора, што је утврђено наведеном пресудом Врховног касационог суда Кзз 1381/18 од 21.12.2018. године, а да основ обавезивања тужене да тужиоцу накнади ову штету, произлази из члана 584. став 1. тачка 4. ЗКП.

Другостепени суд је, одлучујући о жалби, преиначио првостепену пресуду у усвајајућем делу и одбио тужбени захтев, налазећи да не постоји основ за обавезивање тужене према тужиоцу на накнаду штете из члана 584. став 1. 4. ЗКП, јер дужег задржавања у заводу на извршењу казне затвора тужиоца није последица грешке или незаконитог рада завода за извршење кривичних санкција. При томе је оценио да су испуњени услови за искључење овог права и примену члана 584 став 2 ЗКП.

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом истиче да је другостепени суд погрешно применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду у усвајајућем делу и одлучио одбијањем тужбеног захтева тужиоца.

Наиме, Законик о кривичном поступку ("Службени гласник РС" 72/11... 35/19) разрађујући уставно начело из члана 35. став 1., по коме ко без основа или незаконито буде лишен слободе, притворен или осуђен за кажњиво дело има право на рехабилитацију, накнаду штете и друга права утврђена законом, у члану 584. ставу.1 тачка 1.- 4. дефинише ко се сматра неосновано лишеним слободе. Тако је, поред осталог у тачки 4. става 1. истог члана, наведено и да се као неосновано лишеним слободе сматра лице које је услед грешке или незаконитог рада органа поступка лишено слободе, или је лишење трајало дужег, или је дужег задржано у заводу ради извршења кривичне санкције која се састоји у лишењу слободе. То значи да су у круг лица којима закон сматра неосновано лишеним слободе и која по том основу имају право захтевати накнаду штете, обухваћена како лица која су

лишена слободе услед грешке или незаконитог рада органа поступка, тако и лица чије је лишење слободе или издржавање санкције која се састоји у лишењу слободе трајало дуже од дозвољеног или одлуком суда одређеног времена (дакле, независно од постојања грешке или незаконитог рада државног органа), чиме се незаконито лишење слободе поистовећује са неоснованим, што другостепени суд није имао у виду приликом доношења побијане пресуде.

Код таквог стања, по оцени Врховног касационог суда, а како је то правило закључио и првостепени суд, тужилац има право на накнаду штете по основу члана 584. став 1. тачка 4 ЗКП, јер је у заводу ради извршења казне затвора на коју је осуђен неосновано задржан након наступања апсолутне застарелости извршења те казне, односно дуже од дозвољеног времена.

При том, правилно је закључивање првостепеног суда и да је, у овом случају, тужена у обавези да тужиоцу накнади штету по основу члана 584. став 1. тачка 4. ЗКП само за период од подношења захтева 24.08.2018. године до 04.03.2019. године, јер је о наступању апсолутне застарелости извршења казне затвора суд могао одлучити тек на захтев тужиоца од 24.08.2018. године и пошто је пресудом Врховног касационог суда од 21.12.2018. године утврђено да је 25.03.2018. године наступила апсолутна застарелост извршења казне затвора, те према тужиоцу решењем суда обустављен поступак извршења казне затвора 04.03.2019. године, када је пуштен на слободу.

Следом изнетог, а имајући у виду све субјективне и објективне околности конкретног случаја, посебно интезитет и трајање претрпљених душевних болова, тежину кривичних дела и висину казне, породичне и здравствене прилике тужиоца, као и временски период који је по подношењу захтева неосновано дуже провео на издржавању казне, и по оцени овог суда, висина правичне накнаде тужиоца, правилно је одмерена првостепеном пресудом, применом члана 232 ЗПП и члан 200 став 1. Закона о облигационим односима, досуђењем износа од 400.000,00 динара, са припадајућом каматом. Виши износ накнаде од досуђеног првостепеном пресудом био би у супротности са њеном друштвеном сврхом (члан 200 став 2. Закона о облигационим односима).

Врховни касациони суд је ценио и позивање другостепеног суда на испуљеност услова за примену члана 584. став 2. ЗПП, који прописује да накнада штете не припада лицу које је својим недозвољеним поступцима проузроковало лишење слободе, али налази да је исто неосновано у овој правној ситуацији. Тужиоцу припада право на накнду штете на основу тога што су испуњени услови из члана 584. став 1. тачка 4 ЗКП, будући да је на извршењу казне затвора на коју је осуђен, дуже задржан од дозвољеног времена. Наиме, ради се о основу за накнаду штете који произлази из околности да је тужилац дуже задржан у заводу ради извршења кривичне санкције која се састоји у лишењу слободе и након наступања апсолутне застарелости извршења казне затвора, па се не може говорити о недозвољеним поступцима тужиоца из члана 584 став 2 ЗПП нити у том случају има места примени наведене законске одредбе.

Како на основу изнетог произлази да је другостепени суд погрешно применио материјално право када је одбио тужбени захтев у наведеном делу, Врховни касациони

суд је на основу овлашћења из члана 416. став 1. ЗПП, преиначио другостепену пресуду, одбио жалбу тужене и потврдио првостепену пресуду у усвајајућем делу.

Делимичним преиначењем одлуке другостепеног суда и одбијањем жалбе туженог потврђена је првостепена пресуда и у делу одлуке о трошковима првостепеног поступка који су правилно досуђени, док је захтев туженог за досуђење трошкова другостепеног поступка одбијен.

Из наведених разлога, одлучено је као у ставу првом изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије тужиоца, у делу у ком је изјављена у односу на потврђујући део побијане пресуде, у смислу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, Врховни касациони суд је оценио да ревизија тужиоца у том делу није дозвољена. Наиме, реч је о имовинско-правном спору, који се односи на новчано потраживање, а побијана вредност предмета спора, потврђујућег дела побијане пресуде, од 1.285.000,00 динара, не прелази динарску противвредност 40.000 евра, применом члана 403. став 3. ЗПП, па ревизија тужиоца у наведеном делу није дозвољена. Из наведених разлога, применом члана 413. ЗПП, одлучено као у ставу другом изреке.

Како је тужилац делимично успео у поступку по ревизији, применом члана 153. и 154. ЗПП, сразмерно успеху у спору, припадају му опредељени трошкови ревизијског поступка од 12.000,00 динара за састав ревизије од стране адвоката и трошкови судских такси на ревизију од 35.600,00 динара и одлуку по ревизији од 53.400,00 динара, све применом важеће АТ и ТТ. Из наведених разлога, применом члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Слађана Накић Момировић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић